

УДК: 339.92+341.217.04(4-672EU)

Biblid 1451-3188, 17 (2018)

Год XVII, бр. 66, стр. 283–303

Изворни научни рад

УЛОГА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ И ЕВРОПСКИ КОМИТЕТ РЕГИОНА

доц. др Ненад БИНГУЛАЦ¹

Апстракт: Прекогранична сарадња је процес који се још увек усавршава, иако постоје видљиви позитивни ефекти, али и они негативни који представљају савремене безбедносне изазове. Интегрисање и старање заједништва европских земаља није био лак процес, не само у економском и правном смислу, већ и у смислу перцепције тог заједништва које је било потребно створити и оснажити у грађанима. Регионална интеграција представља један незаустављив процес који се не заснива само на успостављању сигурнијег и безбеднијег региона, већ у знатно већој мери има за циљ формирање пословних конекција, што неспорно има значајне позитивне ефекте, првенствено у областима економије, друштвеног живота, заштите животне средине, културолошких односа, а значајан је утицај и на политичке сфере. У овом истраживању размотриће се нека од основних значајних питања која се односе на значај прекограничне сарадње и комитета региона при Европској унији.

Кључне речи: локалне и регионалне власти, комитет региона, регионална сарадња, погранична сарадња.

1) УВОД

Изворна идеја и потреба за стварањем уједињене Европе, у смислу проналажења заједничке потребе блиског повезивања, ако не свих, онда барем

¹ Правни факултет за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду; E-mail: nbingulac@pravni-fakultet.info. Рад је резултат истраживања у оквиру краткорочног пројеката од посебног интереса за одрживи развој у АП Војводини у 2017. години, под називом „Анализа нормативног оквира и праксе прекограничне сарадње АП Војводине као детерминанте одрживог развоја“ (бр. 142-451-2696/2017-01), финансираног од стране Покрајинског секретаријата за високо образовање и научноистраживачку делатност.

већине европских земаља, па и оних који су биле побеђене у Другом светском рату, одавно је постигнута. Знало се да ово ново стварање „државе“ не може настати одједном, нити да се може применити неки од теоријских образаца настанка, али у том простору између СССР-а и САД, у релативно кратком периоду створени су услови и први кораци наднационалног организовања. Циљеви ка којима се тежило били су многобројни и имали су различите тежине, у зависности од призме посматрања. Из угла САД било је потребно финансијски консолидовати кроз програме помоћи и подстаћи стварање уједињене Европе, како би се могао образовати адекватан економски партнер, али и „савезник“ у потенцијалној борби против идеологије СССР-а. Немачки интереси заснивали су се на томе да ће се поново изградити квалитетни односи са западноевропским земљама, али на новим и савременим темељима, уз интенцију да поново успоставе свој суверенитет, док су остале земље имале интересе економског, привредног и инфраструктуралног опоравка од рата, од којег је прошло свега неколико година.

Формирање, конституисање заједничких политика и јачање у економском и политичком смислу европске државе, брзо је имало за последицу остваривање почетних постављених циљева. Није се створила инертност услед остваривања „зацртаног“, већ су се управо постигнути циљеви користили као темељи нових и будућних развојних праваца, а све са идејом усавршавања наднационалне јединствене државе, а са задржавањем свих појединачних различитости који обилују у Европи. Једно од значајнијих питања, које се често стављало у први план, било је питање европског идентитета. Ово питање могло се посматрати са теоријског аспекта, услед чега би се и дошло до неког закључка које би, можда, и имало солонско решење, али да ли би то било и продуктивно за одређивање и постизање нових циљева држава Европе? Можда се на први поглед и не види корелација европског идентитета и значаја еврорегиона, али повезаност постоји управо у заједничком идентификовању „истој“ припадности. Европски идентитет се посматра као базично питање социјалног идентитета, које се поистовећује са једним новим, нарастајућим, али не и превише дефинисаним ентитетом који чини Европа, што, суштински, не даје одговор на који начин се може дефинисати европски идентитет? За један од основних начина одређења питања европског идентитета може се користити субјективан осећај припадности Европи, у смислу удружености са интројектованим уверењима, вредностима, обичајима и ставовима који описују ову групу као географски и културни појам.² Стварање Европских заједница није представљало историјску неминовност, већ је то била ствар

² Бојан Јаничић, Владимир Милић и Јелена Шакоћих-Курбалија, „Однос између европског и националног идентитета и ригидности као црте личности“, *Психологија*, Вол. 38 (4), 2005, стр. 461-462.

политичке одлуке шест земаља које су започеле процес европских интеграција, а које су у неком најширем смислу имале на уму Кантово становиште које је изнео у делу „Вечни мир“. У том раду истражује могућност успостављања вечног мира, при чему полази од становишта старих Грка да је природно човеково стање оно стање у којем се међусобно ратује, а да се стање мира мора створити. Да би се покушало створити окружење о којем Кант теоретише, неопходна је тежња и усмерење енергије ка омогућавању постојања и функционисања принципа слободе и једнакости, обезбеђивања потчињености једном законодавцу, али са федерализмом суверених држава.³ Значај основних идеолошких и суштинских питања, на којима се заснивају неке од вредности Европске уније, потребно је сагледати и размотрити у мери у којој то управо у овом истраживању и чинимо, не да би се подсетили већ да би се боље разумели и схватили разлози настанка и динамика развоја еврорегиона, односно тела и организација које се односе на ово питање. У прилог претходно изнетом, потребно је у најкраћим цртама још назначити да је постојала неопходност стварања нових установа као симбола, тј. мостова сарадње, али који би имали и функционалну примену, почевши од значајне улоге у обнови разрушених европских држава, да постану фактори превенције будућих сукоба и друго. Друштво народа које је оформљено још 1919. године, са идејом да спречи избијање новог рата и да успостави стабилност у свету, замењено је Уједињеним нацијама 1945. године, са идејом за решавање питања људских права, кредитног развоја, развојне помоћи и др.⁴ Национални идентитет, када се посматра кроз колективну призму, перципира се као облик модерног индивидуума у заједници, како би се постигли оквири културолошког садржаја, оквири за политичко деловање и други облици организовања.⁵ Може се поставити питање да ли се основе, разлози и елементи настанка националног идентитета могу применити и на настајање наднационалног идентитета нове Европе, осим ако се она не посматра као „држава“. Поред борбе за територију и развој државе, за стварање националног идентитета

³ Родољуб Етински, et al., *Основи права Европске уније*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад, 2010, стр. 3.

⁴ Јелена Матијашевић-Обрадовић и Ненад Бингулац „Однос примарних и секундарних идентитета у контексту разматрања европског идентитета“, Зборник радова са међународне научне конференције „Србија, регион и Европска унија“, приређивачи Драган Ђукановић, Александар Јазић и Милош Јончић, одржане у Београду, 3–4. јула 2014. године, у организацији Института за међународну политику и привреду и немачке фондације Ханс Зајдел (Hanns Seidel Stiftung), стр. 45, и League of Nations, Интернет: www.historylearningsite.co.uk/leagueofnations.htm, 16.10.2017.

⁵ Владимир Цветковић „Национални идентитет и (ре)конструкција институција у Србији (идеологије, образовање, медији)“, *Филозофија и друштво*, Институт за филозофију и друштвену теорију, Београд, 2002, стр. 52.

потребна је и колективна повезаност, која се често карактерише кроз историјско памћење, митове и сл. У савременим оквирима поменутом се додају још и модерни моменти економије и политике, као што су индустријализација и демократија. Сви они заједно, у зависности од конкретних историјских околности, стварају национални идентитет који на тзв. спољашњем плану има задатак да одреди и обезбеди друштвени, економски и политички простор у коме припадници нације егзистирају. Ако би се питање идентитета посматрало на унутрашњем плану, онда би се функције идентитета огледале у процесу социјализације индивидуума за држављанина или грађанина одређене нације, што даље подразумева сарадњу супротстављених социјалних слојева и њихово прихватање заједничких вредности и традиција, односно јединствено колективно самодефинисање.⁶ Многи европски процеси текли су паралелно, док су неки били обавезни предуслови за будућа заједничка деловања и организовања. Интегрисање и старање заједништва европских земаља није био лак процес, не само у економском и правном смислу, већ и у смислу перцепције тог заједништва које је било потребно створити и оснажити у грађанима. Заједничка сарадња и повезаност, коју данас препознајемо, започета је педесетих година између земаља са сличним ставовима и вредностима, али и земаља који су имале потребу формирања одбрамбене моћи. Током тог периода уместо уједињења уследила је поновна подела Европе – овај пут на источну и западну, и од тада започиње такозвани Хладни рат.⁷ Стварање Европске заједнице имало је за последицу решавање многих дотадашњих проблема и изазова, али проузроковало је настајање нових. Поред већ више пута поменутог безбедносног значаја, посебно западноевропских земаља, конкретније позитивне последице односиле су се на укидање царина, формирање заједничког тржишта, стварање заједничке валуте, подстицање економског развоја земаља чланица, а затим са стварањем еврозоне уследило је смањење трошкова пословања и умањили су се пословни ризици. Ови процеси се на неки начин понављају и додатно кристалишу, посебно приликом проширивања Европске уније, јер наступа процес политичке и економске стабилизације тих земаља.⁸ Посебан значај интеграција, које се односе на дотадашње међудржавне односе, резултирале су постепеним ублажавањем

⁶ Ibid., стр. 53.

⁷ Јоко Dragojlović i Nenad Bingulac „The evolution of the European union – historical heritage as a foundation for future development”. Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije *“The old and New World Order – between European integration and historical burdens: prospects and challenges for Europe in the 21st century”*, одржане у Београду, 29–30. маја 2014. године, у организацији Института за међународну политику и привреду и немачке фондације Hans Zajdel (Hanns Seidel Stiftung), стр. 90. и History of European Union 1945–1959, Интернет: http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/index_en.htm, 23.10.2017.

⁸ Мирослав Прокопијевић, *Европска унија – увод*, Службени гласник, Београд, 2009, стр. 645.

сукоба у земљама чланицама, као што су били сукоби у северној Италији, Северној Ирској, спор Велике Британије и Шпаније око Гибралтара, Мађарске са Словачком и Румунијом око мађарских мањина итд.⁹ Потребно је поседовати свест да није једноставно ускладити све нужне параметре како би се постигла планирана (теоријска) кохерентност између држава Европе, јер постоје многе разлике и опречности, почевши од тога да постоје велике и мале земље по територији и по броју становника, али постоје и оне „патуљасте“ попут Малте, Кипра и Луксембурга. Затим, постоје поделе на старе и нове чланице. Постоје поделе на чланице које желе више интеграције и оне које желе мање интеграције. Неке земље чланице имају високе порезе и високу државну потрошњу, постоје и оне земље са супротним околностима.¹⁰ Поједина разматрања ове проблематике довела су до закључка да посебан проблем представља и то да не постоји држава у Европској унији која би се могла идентификовати као модел и узор према коме би се остале земље чланице требале прилагођавати.¹¹ До сада све указано представља један мали приказ комплексности овог истраживања, односно приказана је у најкраћим цртама специфичност предуслова, који су морали бити превазиђени како би се уопште и могло размишљати о будућем развоју и интегрисању Европске уније, првенствено кроз модел прекограничне сарадње. Регионална интеграција представља један незауостављив процес, који се не заснива само на успостављању сигурнијег и безбеднијег региона, већ у знатно већој мери има за циљ формирање пословних конекција, што неспорно има значајне позитивне ефекте, првенствено у областима економије, друштвеног живота, заштите животне средине, културолошких односа, а значајан је утицај и на политичке сфере. Може се из поменутог јасно видети да, када је реч о регионалној интеграцији, она представља сложен процес међусобног повезивања региона, из разлога јер се оно не односи само на међудржавне односе, већ и на законодавно-административна питања, али и на многа друга питања од значаја за друштво. Регионална интеграција покреће многа питања прекограничне сарадње, што се из појединих претходних указивања може и видети. Постизање развоја путем прекограничне сарадње представља веома значајно питање аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе. У законодавном смислу правни оквир је утврђен Уставом, а остварује се унутар спољне политике кроз целокупан обим њихових надлежности. Наравно, овде се не разматра питање политичке сарадње приликом остваривања прекограничних односа, која не би требала да буде спорна.

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid., стр. 664.

¹¹ Tanja Börzel and Thomas Risse, *Europeanization: The Domestic Impact of European Union politics*, Handbook of European Union politics, 2007, pp. 496.

Са успостављањем прекограничне сарадње аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, посебно децентрализованих, најчешће се првобитно образује институционализација заједничких интереса, из чега произилази координисање и планирање развојних пројеката и програма, затим заједнички приступ финансијским фондовима почевши од области инфраструктуре, образовања, животне средине и слично.

2) ЗНАЧАЈ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ

Европска унија прекограничну сарадњу сврстава у веома значајни део регионалне политике, а с циљем да се унапреде европски региони на основу већ постојећих економских, географских, културолошких и других могућности које треба посматрати као потенцијал, а не као разлоге недовољне или успорене развијености.¹²

Статистички показатељи указују да се око 37,5% европске популације и приближно 40% територије налази у пограничним регионима.¹³ Затим, потребно је знати да је густина насељености фактички плански показатељ јединице становања. Са њом се изражава и приказује однос између броја становника настањених на одређеној површини и те површине, односно простора.¹⁴ Из којих разлога нам је поменуто значајно? Густина насељености утиче на квалитет живљења. Поменуто се посматра у смислу степена загађења, величине тзв. зелених површина, степена буке и концентрације аерозагађења, али значајан је утицај на постојање и квалитет инфраструктуре. Она утиче и на постојање услужних делатности, на економски развитак, али и на просторе за одмор, рекреацију и спорт.¹⁵ Неспорно је да густина насељености утиче и на степен и врсту криминала.¹⁶ Када је конкретно реч о пограничним регионима, њих у генералном смислу карактерише ниска густина насељености становништва, честе су географске специфичности – планине, реке, језера... по

¹² Дијана Савић Божић, „Прекогранична сарадња као део развојне политике Европске уније“, *Европско законодавство*, 2018, бр. 64, стр. 124-136; Дарко Голић, Јоко Драгојловић, Прекогранична сарадња децентрализованих јединица – европски стандарди и искуства“, *Европско законодавство*, 2018, бр. 64, стр. 137-155.

¹³ Татјана Панић Живковић, Горан Миленковић, Синиша Симоновић, и Диљана Ђорданова, Mobile internet, e services and training for rural community in cross border region, Project: No. 2007CB16IP0006-2011-2-26., 2015, стр. 9.

¹⁴ Александра Конески, „Одређивање густине насељености у урбанистичким плановима града Ниша“, *Наука и пракса*, Грађевинско-архитектонски факултет у Нишу, 2009, стр. 80.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Nenad Milić, „Mesto izvršenja krivičnog dela u teorijskim promišljanjima o kriminalitetu“, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, NBP, 2014, str. 144.

којима су и настајале природне границе држава, неразвијена или застарела саобраћајна инфраструктура, док у еколошком смислу често постоји недовољни степен сарадње у управљању прекограничним екосистемима. Затим, често пограничне регионе карактерише и недовољно развијено или неадекватно пословно окружење, ограничено коришћење информационих технологија и др.¹⁷ Управо из поменутих разлога циљ Европске уније је да погранични региони постану један од европских приоритета. За постизање циља фокус је на искоришћавању неискоришћених потенцијала у пограничним регионима, а првенствено развој прекограничних објеката, улагање у истраживања и иновације подручја, интеграција прекограничне сарадње у сфери тржишта рада, образовања, културе и слично, а наравно нужно је створити или унапредити сарадњу између локалних и регионалних власти, створити услове за квалитетна пословна окружења и др.¹⁸

Јачањем прекограничне сарадње пограничних подручја постиже се њихов развој, смањује се економска и друштвена неједнакост и ствара се могућност успостављања додатне сарадње или повећања степена постојеће. Под утицајем, најчешће, међународних регија, долази до стварања конкурентности што додатно утиче на претходно поменути развој. Прекогранична сарадња у правном смислу успоставља се путем уговора. Последњих година ови правни основи су интегрисани у законодавну легислативу Европске уније и на тај начин, како то поједини аутори називају, са „маргинализованих правних питања“ прешли су у специјализована. Уговори којима се уређују питања прекограничне сарадње често имају облик групе неформалних договора, искључиво из разлога јер се регионалне и локалне самоуправе у различитим земљама не третирају као правна лица по међународном праву.¹⁹ Правна регулатива мора да прати развој и потребе регионалне сарадње у смислу стварања адекватних законодавних платформи и решења. Ако је потребно начинити и усвајања нових правних института, све са циљем постизања шире и интезивније регионалне сарадње.²⁰ Поједини аутори посебно наглашавају да се не сме дозволити да регионални развој буде условљен правном регулативом коју је могуће ускладити, и да правна регулатива не треба да буде једна од

¹⁷ Татјана Панић Живковић, Горан Миленковић, Синиша Симоновић, и Диљана Ђорданова, *Mobile internet, e services and training for rural community in cross border region*, op.cit.

¹⁸ *Evropska unija – Zajedno do fondova EU, Prekogranična suradnja – EU projects – Broj projekta: KK.03.2.1.06.1464*, preuzeto sa: <https://pronova.hr/index.php?page=prekogranična-suradnja>, 24.10.2017.

¹⁹ Luis De Sousa, “Understanding european cross-border cooperation: a framework for analysis”, *European Integration*, Routledge, 2012, p. 17.

²⁰ Olivier Kramsch and Barbara Hooper, “Introduction in Cross-border governance in the European Union”, eds. Kramsch, O. and Hooper, B. *Routledge*, 2004, p. 3.

окосница развоја већ фокус развоја мора бити на позитивним исходима сарадње. Додатно исти аутори још указују да у знатној мери регионални развој зависи од политичке воље, али и великих регионалних предузетника.²¹

Усклађивањем регулатива, политичке воље и изворних циљева за успостављање регионалне сарадње, постиже се решавање многобројних проблема свакодневног живота грађана, економског развоја, али подизања степена безбедности не само тог региона већ и целокупне Европе.²² Такође, код посебно успешних прекограничних сарадњи између партнера се често створи жеља, али и практична потреба за формирањем и настајањем заједничких институција.²³ Савет Европе је почетком осамдесетих година донео конвенцију о прекограничној сарадњи као својеврстан темељ регулисања, која је познатија као Мадридска конвенција.²⁴ Конвенцијом се предвиђа да како би се постигао циљ, који се односи на веће јединство међу чланицама држава потписница конвенције, потребно је радити на унапређењу сарадње између њих.

Конвенцијом се предвиђа, што се и види из преамбуле, да ће се постизање циља спроводити и уређивати путем споразума у управној области, а да ће Савет Европе обезбедити учешће територијалних заједница или власти Европе за његово постизање. Споразумом ће се ближе одређивати услови и начини постизања. Такође, у преамбули се предвиђа да се, с обзиром на потенцијални значај и за постизање предвиђеног циља, морају остварити сарадње између пограничних територијалних заједница или власти у областима као што су регионални, урбани и рурални развој, заштита животне средине, побољшање јавних олакшица и услуга, и узајамна помоћ у ванредним ситуацијама. Целокупна идеја ове регионалне сарадње, која неспорно мора бити узајамна, заснива се на „искуству из прошлости“ које указује да сарадња између локалних и регионалних власти у Европи олакшава извршавање потребних задатака ефикасно и да доприноси унапређењу и развоју пограничних региона. На крају преамбуле наводи се да се постизањем поменутог доприноси и економском и друштвеном напретку пограничних региона, што и симболизује заједништво народа Европе. Конвенција је ратификована од стране Републике Србије 2016. године, на основу одредби члана 99 став 1 тачка 4 Устава Републике Србије, према коме Народна скупштина потврђује међународне

²¹ Michael Keating, *The new regionalism in Western Europe. territorial restructuring and political change*, Cheltenham: Edward Elgar: 1998, p. 183.

²² Делегација Европске уније у Републици Србији, *Држављанство Европске уније, првих 20 година*, ЕУ инфо центар, Београд, 2013, стр. 31.

²³ Привредна комора Србије, Прекогранична сарадња комора Србије, Хрватске и БиХ, Интернет: www.kombeg.org.rs/aktivnosti/udr_fin_org/Detaljnije.aspx?veza=9405, 24.10.2017.

²⁴ Council of Europe, European Treaty Series No. 106, European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities, Madrid, 21.05.1980.

уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања. Значај усвајања Конвенције препознат је првенствено у остваривању њених циљева, односно, подстицању сарадње локалних и регионалних власти међу државама потписницама, путем закључивања споразума о прекограничној сарадњи ради унапређења привредне сарадње, регионалног развоја, урбаног и сеоског развоја, транспорта, туризма, заштите животне средине, културе и узајамне помоћи у ванредним ситуацијама, а све на основу позитивних и ефикасних искуства о сарадњи између локалних и регионалних власти у Европи.²⁵ У образложењу Закона о ратификовању Конвенције указује се да је она од значаја за Републику Србију са становишта испуњавања међународне обавезе и да не производи негативне последице по Републику Србију.²⁶ Поред до сада изнетог, потребно је још указати да конвенција садржи и конкретне modele споразума, а додатним протоколима омогућена је и сарадња између земаља које се територијално не граниче. У предлогу закона о ратификацији ове конвенције посебан акценат стављен управо на поменуто. У формално-правном смислу, Конвенција је намењена омогућавању закључивања споразума о прекограничној сарадњи по два модела:²⁷

- модел међудржавних споразума о прекограничној сарадњи на локалном и регионалном нивоу,
- модел споразума, уговора и статута, који могу служити као основ за прекограничну сарадњу између територијалних заједница и власти.

Први модел односи се на унапређење прекограничне сарадње која спада искључиво у надлежност држава, док се другим моделом дефинише правни оквир за закључивање споразума између територијалних власти или заједница у границама њихових међународноправних капацитета, у зависности од националних законодавстава држава потписница. Не улазећи у детаљну анализу Конвенције, мишљења смо да је потребно указати да се Европском оквирном конвенцијом о прекограничној сарадњи између територијалних заједница или власти, већ првим чланом предвиђа да свака уговорна страна има обавезу да олакша и подстиче прекограничну сарадњу између територијалних заједница или власти у оквиру своје надлежности, и територијалних заједница или власти у надлежности других земаља потписница. Уговорне стране морају да настоје да подстичу закључивање свих споразума и аранжмана који могу бити неопходни за поменуту сврху, уз

²⁵ Закон о потврђивању европске оквирне конвенције о прекограничној сарадњи између територијалних заједница или власти, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, број 2, од 8. фебруара 2016. године, а ступање на снагу за Републику Србију 16. јуна 2016. године.

²⁶ Ibid. – образложење Закона о ратификовању.

²⁷ Ibid.

поштовање различитих уставних одредби сваке стране. У самој конвенцији прецизирају се одређени термини како би се она што боље разумела и, наравно, адекватно примењивала, па тако за потребе конвенције под термином „територијалне заједнице или власти“ подразумевају се заједнице, власти или тела која врше локалне и регионалне функције и које су предвиђене националним правом сваке државе. Конвенцијом се предвиђа да свака уговорна страна може, у време потписивања Конвенције или након обавештавања Генералног секретара Савета Европе, именовати заједнице, власти или тела, на које намерава да ограничи примену Конвенције, или које намерава да искључи из њеног делокруга.²⁸ У појединим истраживањима који се баве прекограничном сарадњом кристалише се став по којем прекогранична сарадња може да се посматра као део интегралног приступа управљања на више нивоа – наднационални, национални и субнационални, с циљем да се побољша хоризонтална територијална усклађеност широм Европе. Посебно се назначавало да је фокус прекограничне сарадње и даље концентрисан на сарадњу између актера различитих институционалних и функционалних карактеристика локалне и регионалне власти, образовне, културне институције, пословне асоцијације и удружења грађана, које дели граница у одређеном прекограничном подручју.²⁹

3) ЕВРОПСКИ КОМИТЕТ РЕГИОНА

Европски комитет региона установљен је 1994. године, у оквиру Уговора из Маастрихта, на иницијативу немачке и шпанске владе. Комитет има надлежност да делује у пет области, и то: економска и социјална кохезија, трансевропска мрежа саобраћаја, енергетика и телекомуникације, здравствена заштита, образовање, питања омладине и културе. Области које покрива Комитет су проширене Уговором из Амстердама, па је тада додато пет надлежности и то у: политици запошљавања, социјалној политици, животној средини, стручном образовању и саобраћају. Може се видети да се надлежност Комитета односи на две области саобраћаја, тј. трансевропска мрежа саобраћаја односи се само на питања о европским проблемима у погледу саобраћаја, друга област саобраћаја, која је додата Уговором из Маастрихта, бави питањем саобраћајне проблематике у оквиру држава чланица. Када је реч о организацији Комитета предвиђено је да тело Комитета чине пленарна скупштина, председник, председништво и конференција председника и повереништва – комисија. Комитетом председава

²⁸ Council of Europe, European Treaty Series No. 106, European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities, op. cit.

²⁹ Гордана Лазаревић, Иван Кнежевић и Реља Божић, *Прекогранична сарадња*, Европски покрет, Београд, 2011, стр. 13.

председник, који руководи сесијама и представља Комитет у спољним пословима и активностима, а његов мандат је ограничен на две године. Комитетом руководе и пет потпредседника. Комитет региона има 350 чланова, који су фактички представници 28 држава чланица Европске уније. Конкретније речено, они представљају локална и регионална тела власти што се и предвиђа чланом 263 Уговора о функционисању Европске уније. У складу са чланом 300 Уговора, чланови и заменици су представници регионалних и локалних тела, што је и речено, а они имају изборни мандат регионалног или локалног тела, или су политички изабрани, и одговорни су тој изборној скупштини. Чланови су приликом обављања своје дужности независни, а њихов мандат траје пет година, и бирају се од стране Већа. Превремени престанак мандата се такође предвиђа (оставка, смрт...), а у таквим ситуацијама Веће за остатак трајања мандата бира другог, заменског представника. Правилником³⁰ се предвиђа да други члан или заменик може представљати члана који је спречен да учествује на пленарном заседању, састанку одбора или било којем другом састанку. Такође, предвиђа се да заменик, или члан који делује као заменик, може гласати само у име једног члана, а да на састанцима има сва права и обавезе као и редовни члан. Члан или заменик уврштени на попис заменика чланова радне скупине могу заменити сваког члана те радне скупштине који припада истом политичком клубу. Заменик, који је именован од стране предлагача нацрта мишљења, може представити нацрт мишљења за које је задужен на пленарној седници на којој се тај нацрт мишљења налази на дневном реду. То се примењује и ако седници присуствује члан којег он мења. Поред поменутог, предвиђа се да члан може пренети право гласа заменику током расправе о том нацрту мишљења. О свему овоме Главни секретар мора бити обавештен у писменом облику, јер се ради о преносу права гласа, пре почетка састанка. Не улазећи у детаљније разматрање, потребно је још споменути да пренос права гласа није могуће у свим случајевима, што се и предвиђа правилима 5 и 31 Правилника о раду Комитета. Рад Комитета одвија се и преко националних представништава и посланичких клубова. Национална представништа и политички клубови на уравнотежени начин доприносе организацији рада Комитета. Национална представништва ораганизована су на начин да чланови и заменици из сваке државе чланице формирају национално представништво. Свако ово представништво доноси своја интерна правила и бира представника, о чему се председник Комитета службено обавештава. Обавеза главног секретара Комитета је да одреди облике помоћи које администрација Комитета пружа националним представништвима. Један од облика тзв. помоћи огледа се и у томе да се омогућава сваком поједином члану да прима информације и помоћ на свом службеном језику. Затим,

³⁰ Committee of the Regions has adopted the Rules of Procedure on the basis of Article 306, second paragraph, of the Treaty on the Functioning of the European Union, ver. of 31.01.2014.

националним представништвима омогућава се коришћење одговарајућих службених просторија и потребном опремом за рад. Поред поменутог, Комитет у оквиру Генералног секретаријата има и националне координаторе, који нису део особља секретаријата, а њихова обавеза је да члановима Комитета помажу у објашњењу њихових дужности. Генерални секретар националним координаторима пружа одговарајућу подршку како би им омогућио несметан рад.³¹ Поред националних представништава рад Комитета се одвија и преко политичких клубова и независних чланова.³² Политичке клубове могу да формирају чланови и заменици како би исказали своју политичку припадност. Критеријуми за чланство у клубовима утврђују се интерним правилима сваког политичког клуба. Да би се политички клуб могао оформити потребно је најмање осамнаест чланова, односно заменика, од којих најмање половина морају бити чланови, који представљају најмање једну петину држава чланица. Предвиђа се да члан или заменик може припадати само једном политичком клубу. Пословником се предвиђа да се политички клуб укида ако број његових чланова буде испод потребног броја. Затим, пословником се још предвиђа да сваком политичком клубу помаже секретаријат клуба у којем ради и особље Главног секретаријата. Политички клубови и њихова тела од стране Главног секретаријата имају одговарајућу помоћ и подршку за одржавање састанака, активности и публикација за рад њихових секретаријата. Ресурси за сваки политички клуб предвиђени су прорачуном. Што се тиче самог рада, предвиђа се да се политички клубови и њихова председништва могу се састајати непосредно пре или током пленарних заседања, затим да два пута годишње могу одржавати ванредне састанке. Када је реч о независним члановима, њима се пружа административна помоћ која је утврђена од стране председништва, а на предлог главног секретара. Поред до сада свега изнетог, Пословником се предвиђа и могућност међурегионалног удруживања, стварањем групе. Чланови и заменици могу оснивати међурегионалне групе, а о томе имају обавезу да обавесте председника Комитета.³³ На почетку овог дела истраживања указали смо да Комитет региона има 350 чланова, који су представници 28 држава чланица Европске уније. Чланови Комитета региона окупљају се неколико пута годишње у Бриселу како би дискутовали о политичким приоритетима и усвајали мишљења европске легислативе.

³¹ Committee of the Regions, the Rules of Procedure, rule no. 8.

³² Ibid., rule no. 9.

³³ Ibid., rule no. 10.

Табела у наставку показује састав Комитета региона, груписан по државама и броју представника.

<i>Државе</i>	<i>Бр. чланова</i>	<i>Државе</i>	<i>Бр. чланова</i>	<i>Државе</i>	<i>Бр. чланова</i>
Немачка	24	Белгија	12	Ирска	9
Велика Британија	24	Мађарска	12	Хрватска	9
Француска	24	Португал	12	Литванија	9
Италија	24	Шведска	12	Латвија	7
Шпанија	21	Бугарска	12	Словенија	7
Пољска	21	Аустрија	12	Естонија	6
Румунија	15	Словачка	9	Кипар	5
Холандија	12	Данска	9	Луксембург	5
Грчка	12	Финска	9	Малта	5
Чешка	12				
Укупан број чланова:	350				

Composition of the Committee of the Regions by Member State³⁴

У циљу бољег сагледавања поменутог, узео се за пример национална делегација Савезне Републике Немачке и Хрватске. Савезну Републику Немачку заступа у Комитету региона 24 члана и исто толико заменика. Чланови су изабрани за представнике регионалне или локалне власти или су одговорни изабраној скупштини.³⁵ Делегација се састоји, као што је већ речено, од 24 члана и исто толико заменика који представљају 16 федералних државних влада или парламената у Немачкој. Пет места се ротирају између држава на основу величине популације. Три члана и њихови заменици представљају три организације локалних власти (*Deutscher Städtetag, Deutscher Landkreistag, Deutscher Städte und Gemeindebund*). Када је реч о организацији и

³⁴ Composition of the Committee of the Regions by Member State, Интернет: <http://cor.europa.eu/hr/about/nationaldelegations/Pages/national-delegations.aspx>,

³⁵ Committee of the Regions, Assembly of Regional and Local Representatives, National Delegation of Germany, Интернет: <http://cor.europa.eu/en/regions/pages/Country.aspx?Country=Germany&MemberList=Member>, 26.10.2017.

политичкој заступљености, делегација Немачке одржава радни састанак две недеље пре сваке пленарне седнице како би разговарали о заједничким амандманима и садржају мишљења и како би разматрали организациона питања. Затим, одржавају се месечни састанци координатора који имају функцију форума за размену закључака и исхода многих састанака комисије.

Делегација одржава и политичке састанке непосредно пре сваке пленарне седнице, како би се постигао договор о политичком приступу који ће бити усвојен, узимајући у обзир став немачког Бундестага – горњег дома федералног парламента. Републику Хрватску заступа у Комитету региона 9 чланова и исто толико заменика. Чланови су изабрани за представнике регионалне или локалне власти. Четири члана представљају регионалне власти (жупаније), док пет чланова представља локалне власти (градове и општине).³⁶ Кандидате за чланове и заменике националне делегације предлажу три национална удружења локалних и регионалних власти у Хрватској. Свако удружење предлаже већ договорени број кандидата из редова својих чланова. Удружење хрватских жупанија именује четири члана и заменике, Асоцијација градова у Републици Хрватској предлаже три члана и заменике, а Асоцијација општина у Републици Хрватској предлаже два члана и заменике. Координатор Националне делегације шаље листу предложених кандидата надлежном Министарству. Министарство предлаже те кандидате Влади Републике Хрватске на усвајање. Процес селекције чланова и заменика формализован је усвајањем Одлуке Владе за именовање чланова и заменика чланова у Комитет региона.

Рад Комитета региона одвија се и преко политичких клубова као што је већ изнето. Чланови Комитета региона формирали су пет група које одражавају њихову политичку припадност. Политичке групе су следеће: Европска народна странка (*European People's Party – EPP*), Странка европских социјалиста (*Party of European Socialists – PES*), Група Алијансе либерала и демократа за Европу (*Group of the Alliance of Liberals and Democrats for Europe – ALDE*), Европска алијанса (*European Alliance Group*) и Група европских конзервативаца и реформиста (*European Conservatives and Reformists Group*).³⁷

У оквиру Комитета региона постоји и шест повереништава – комисија (скупштина чланова). Оне представљају засебне комисије које припремају мишљења Комитета региона, а која се односе на нова законодавна питања која су предложена од стране Европске комисије. Нацрте мишљења и резолуције комисија упућују на расправу и усвајање на свако пленарно заседање. Значај

³⁶ Committee of the Regions, Assembly of Regional and Local Representatives, National Delegation of Croatia, Интернет: <http://core.europa.eu/en/regions/Pages/country.aspx?Country=Croatia&MemberList=Member>, 26.10.2017.

³⁷ The EU's Assembly of Regional and Local Representatives, Political groups, Интернет: <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/political-groups.aspx>, 26.10.2017.

мишљења огледа се у томе да за сва мишљења која су била предмет расправе, и која су касније и усвојена у појединачним комисијама, заснива се и став Комитета о локалним и регионалним иницијативама предузетим у одговору на та питања. На поменути начин Комитет утиче на ширу институционалну расправу у Европској унији, али и на законодавну легислативу и програм политика, како би се осигурало да се узму у разматрање изазови локалног и регионалног нивоа, односно да се узму у обзир одговори на њих. Потребно је још нагласити да састав сваке комисије огледа политички и национални састав Комитета региона. Већ је наведено да постоји шест комисија. Њихове надлежности су груписане у складу са ЕУ уговорима за следећа подручја политике: запошљавање, стручно оспособљавање, економску и социјалну кохезију, социјалну политику и здравство; образовање и културу; заштиту околине, климатске промене и енергију; превоз и трансевропску мрежу; и цивилну заштиту и службе од општег интереса.³⁸

*Комисија за грађанство, управљање, институционалне и спољне послове (CIVEX)*³⁹ координира рад Комитета региона на следећим подручјима: слобода, сигурност и правда; Повеља ЕУ-а о темељним правима; Активно грађанство; Европска комуникацијска политика; Пренос надлежности; Уставна питања; Нивои управљања; Локално и регионално управљање; Боља израда законодавства (укључујући смањење административног оптерећења и адекватност прописа), Супсидијарност и пропорционалност; Имиграциона политика, азил и визе; Политика спољних послова; Проширење; Политика суседства; Источно партнерство; Политика ЕУ-а за средоземље; децентрализирана сарадња за развој; административна спољна сарадња и изградња капацитета; међународни уговори и преговори; међународни тероризам и надзор граница.

*Комисија за политику територијалне кохезије (COTER)*⁴⁰ координира рад Комитета региона на следећим подручјима: пољопривредна, социјална и територијална кохезија; структурни фондови; просторно планирање; урбана политика; становање; промет, укључујући мрежу тен-т; макрорегије; територијална сарадња; регионална статистика и показатељи. У оквиру ове комисије постоји и радна група за прорачун (*BUDGET*) чија је надлежност за:

³⁸ The EU's Assembly of Regional and Local Representatives, Commissions, Интернет: <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/index.aspx>, 26.10.2017.

³⁹ Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs (CIVEX) Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=CIVEX>, 26.10.2017.

⁴⁰ Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget (COTER), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=COTER>, 26.10.2017.

годишњи прорачун ЕУ-а; вишегодишњи финансијски оквир; локалне и регионалне финансије.

*Комисија за економску и социјалну политику (ECON)*⁴¹ координира рад Комитета региона на следећим подручјима: индустријска политика; политика за мала и средња предузећа; пољопривредна и монетарна политика; пољопривредно управљање, европски семестар; унутрашње тржиште; међународна трговина и царина; политика тржишне конкуренције и државне помоћи.

*Комисија за животну средину, климатске промене и енергију (ENVE)*⁴² координира рад Комитета региона на следећим подручјима: климатске промене; прилагођавање и ублажавање последица; енергија из обновљивих извора; политика животне средине; трансевропске мреже у енергетском сектору; нове енергетске политике; свемирска политика за територијални развој (*Galileo, GMES/Copernicus*).

*Комисија за природне ресурсе (NAT)*⁴³ координира рад Комитета региона на следећим подручјима: рурални развој и ЗПП; рибарство; производња хране; поморска политика; јавно здравље; заштита потрошача; шумарство; цивилна заштита; туризам.

*Комисија за образовање, омладину, културу и истраживање (SEDEC)*⁴⁴ координира рад Комитета региона на следећим подручјима: политика запошљавања; социјална политика, социјална заштита; мобилност; једнаке могућности; образовање и оспособљавање; иновације, истраживање и технологија; дигитална агенда; информационо друштво ЕУ-а, укључујући трансевропске мреже за информацијске и комуникацијске технологије; аудиовизуална индустрија и медијске технологије; млади и спорт; вишејезичност и промицање мањинских језика; култура и културна разноликост. Из до сада свега изнетог, може се видети да је циљ Комитета региона у унапређењу законодавства Европске уније кроз стручност представника локалних и регионалних власти, и приближавање Уније грађанима.

⁴¹ Commission for Economic Policy (ECON), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=ECON>, 26.10.2017.

⁴² Commission for the Environment, Climate Change and Energy (ENVE), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=ENVE>, 26.10.2017.

⁴³ Commission for Natural Resources (NAT), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=NAT>, 26.10.2017.

⁴⁴ Commission for Social Policy, Education, Employment, Research and Culture (SEDEC), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=SEDEC>, 26.10.2017.

4) ИЗВОРИ

- Börzel, Tanja, and Risse, Thomas, *Europeanization: The Domestic Impact of European Union politics*, Handbook of European Union politics, 2007.
- De Sousa, Luis, „Understanding european cross-border cooperation: a framework for analysis“, *European Integration*, Routledge, 2012.
- Dragojlović, Јоко, i Bingulac, Nenad, „The evolution of the European union - historical heritage as a foundation for future development“. Zbornik radova sa međunarodne naučne konferencije „*The old and New World Order – between European integration and historical burdens: prospects and challenges for Europe in the 21st century*“, održane u Beogradu, 29–30. maja 2014. godine, u organizaciji Instituta za međunarodnu politiku i privredu i nemačke fondacije Hans Zajdel (Hanns Seidel Stiftung).
- Делегација Европске уније у Републици Србији, *Држављанство Европске уније, првих 20 година*, ЕУ инфо центар, Београд, 2013.
- Evropska unija – Zajedno do fondova EU, Prekogranična suradnja – EU projects – Broj projekta: KK.03.2.1.06.1464, Интернет: <https://pronova.hr/index.php?page=prekogranična-suradnja>, 24.10.2017.
- Етински, Родољуб, et al., *Основи права Европске уније*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад, 2010.
- Голић, Дарко, Драгојловић, Јоко, Прекогранична сарадња децентрализованих јединица – европски стандарди и искуства“, *Европско законодавство*, 2018, бр. 64.
- Regional policy, Statistic, Интернет: https://europa.eu/european-union/topics/regional-policy_en, 29.10.2017.
- Закон о потврђивању европске оквирне конвенције о прекограничној сарадњи између територијалних заједница или власти, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори, број 2, од 8. фебруара 2016. године, а ступање на снагу за Републику Србију 16. јуна 2016. године.
- Јаничић, Бојан, Михаић, Владимир, и Шакотић-Курбалија, Јелена, „Однос између европског и националног идентитета и ригидности као црте личности“, *Психологија*, Вол. 38 (4), 2005.
- Keating, Michael, *The new regionalism in Western Europe, territorial restructuring and political change*, Cheltenham: Edward Elgar, 1998.
- Kramsch, Olivier, and Hooper, Barbara, „Introduction in Cross-border governance in the European Union“, eds. Kramsch, O. and Hooper, B. *Routledge*, 2004.
- Конески, Александра, „Одређивање густине насељености у урбанистичким плановима града Ниша“, *Наука и пракса*, Грађевинско-архитектонски факултет у Нишу, 2009.

- League of Nations, Интернет: www.historylearningsite.co.uk/leagueofnations.htm, 16.10.2017.
- Лазаревић, Гордана, Кнежевић, Иван, и Божић, Реља, *Прекогранична сарадња*, Европски погрет, Београд, 2011.
- Milić, Nenad, „Mesto izvršenja krivičnog dela u teorijskim promišljanjima o kriminalitetu“, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, NBP, 2014.
- Матијашевић-Обрадовић, Јелена, и Бингулац, Ненад, „Однос примарних и секундарних идентитета у контексту разматрања европског идентитета“, Зборник радова са међународне научне конференције „Србија, регион и Европска унија“, приређивачи Драган Ђукановић, Александар Јазих и Милош Јончић, одржане је у Београду, 3–4. јула 2014. године, у организацији Института за међународну политику и привреду и немачке фондације Ханс Зајдел (Hanns Seidel Stiftung).
- Панић Живковић, Татјана, Миленковић, Горан, Симоновић, Синиша, и Ђорданова, Диљана, Mobile internet, e services and training for rural community in cross border region, Project: No. 2007CB16IP0006-2011-2-26., 2015.
- Привредна комора Србије, Прекогранична сарадња комора Србије, Хрватске и БиХ, Интернет: www.kombeg.org.rs/aktivnosti/udr_fin_org/Detaljnije.aspx?veza=9405, 24.10.2017.
- Прокопијевић, Мирослав, *Европска унија – увод*, Службени гласник, Београд, 2009.
- Савић Божић, Дијана, „Прекогранична сарадња као део развојне политике Европске уније“, *Европско законодавство*, 2018, бр. 64.
- The EU's Assembly of Regional and Local Representatives, Commissions, Интернет: <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/index.aspx>, 26.10.2017.
- The EU's Assembly of Regional and Local Representatives, Political groups, Интернет: <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/political-groups.aspx>, 26.10.2017.
- History of European Union 1945-1959, Интернет: http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/index_en.htm, 23.10.2017.
- Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs (CIVEX) Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-com-missions.aspx?comm=CIVEX>, 26.10.2017.
- Commission for Economic Policy (ECON), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=ECON>, 26.10.2017.
- Commission for Natural Resources (NAT), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=NAT>, 26.10.2017.

Commission for Social Policy, Education, Employment, Research and Culture (SEDEC), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=SEDEC>, 26.10.2017.

Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget (COTER), Интернет: <http://cor.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=COTER>, 26.10.2017.

Commission for the Environment, Climate Change and Energy (ENVE), Интернет: <http://core.europa.eu/en/activities/commissions/Pages/cor-commissions.aspx?comm=ENVE>, 26.10.2017.

Committee of the Regions – Member State, Интернет: <http://cor.europa.eu/hr/about/nationaldelegations/Pages/national-delegations.aspx>, 26.10.2017.

Committee of the Regions, Assembly of Regional and Local Representatives, National Delegation of Germany, Интернет: <http://cor.europa.eu/en/regions/pages/Country.aspx?Country=Germany&MemberList=Member>, 26.10.2017.

Committee of the Regions, Assembly of Regional and Local Representatives, National Delegation of Croatia, Интернет: <http://cor.europa.eu/en/regions/Pages/country.aspx?Country=Croatia&MemberList=Member>, 26.10.2017.

Committee of the Regions, the Rules of Procedure, ver. of 31.01.2014.

Council of Europe, European Treaty Series No. 106, European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities, Madrid, 21.05.1980.

Цветковић, Владимир, „Национални идентитет и (ре)конструкција институција у Србији (идеологије, образовање, медији)”, *Филозофија и друштво*, Институт за филозофију и друштвену теорију, Београд, 2002.

5) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Прекогранична сарадња представља процес који се још увек изучава и усавршава, иако су видљиви драстични помаци посебно последњих деценија. Све учесталија прекогранична сарадња није само резултат локалних и регионалних власти, које су биле у потрази за ефикасним решењем посебно неразвијених пограничних територија, већ је значајан утицај на развој овог облика сарадње имала и Европска унија препознавши његов значај. Европска унија прекограничну сарадњу сврстава у веома значајни део регионалне политике, како би се унапредили европски региони на основу већ постојећих економских, географских, културолошких и других могућности које треба посматрати као потенцијал, а не као разлоге недовољне или успорене развијености. Поред нужне политичке воље, да би се остварила не само прекогранична сарадња већ и развој неког од пограничних региона, неопходно је обезбедити финансирање тог развоја. Да би се претходно изнето могло и

спровести, локалне и регионалне власти у Европи се организују како би остварили сарадњу и постигли предвиђене циљеве. Најзначајнија организација је Комитет региона који има 350 чланова, а који су фактички представници 28 држава чланица Европске уније. Конкретније речено, они представљају локална и регионална тела власти. Рад Комитета одвија се и преко националних представништава и посланичких клубова. У оквиру Комитета региона постоји и шест повереништава – комисија (скупштина чланова). Оне представљају засебне комисије које припремају мишљења Комитета региона, а која се односе на нова законодавна питања која су предложена од стране Европске комисије. Нацрте мишљења и резолуције комисија упућују на расправу и усвајање на свако пленарно заседање. Конкретни резултати рада комитета, према доступним подацима, су да је за период од 2007. до 2012. године формирано 769.000 радних места, да је уложено у 225.000 малих предузећа, да је финансирано око 72.000 пројеката, што је имало многе позитивне последице по грађане Европске уније.⁴⁵ Постизање развоја путем прекограничне сарадње представља веома значајно питање и аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе. Са успостављањем прекограничне сарадње, након институционализације заједничких интереса, потребно је усмерити фокус на координисање и планирање развојних пројеката и програма и самим тим приступити финансијским фондовима, а све како би се постигао бољи стандард и квалитет живота грађана. Регионална интеграција представља један незаустављив процес који може имати велики значај за Републику Србију. Између осталог интеграција има за циљ формирање пословних конекција, што неспорно вуче значајне позитивне ефекте, првенствено у областима економије, друштвеног живота, заштите животне средине, културолошких односа, а значајан је утицај и на политичке сфере.

THE ROLE OF CROSS-BORDER COOPERATION AND THE EUROPEAN COMMITTEE OF THE REGIONS

Abstract: Cross-border cooperation is a process that is still improving even though there are visible positive effects. However, there are also some negative effects that represent contemporary security challenges. The integration and creation of the Union of European countries was not an easy process, not only in the economic and legal sense but also in terms of the perception of that communion which had to be created and empowered in the citizens. Regional integration is an unstoppable

⁴⁵ Regional policy, Statistic, Интернет: https://europa.eu/european-union/topics/regional-policy_en, 29.10.2017.

process that is not only based on the establishment of a more secure and safer region, but rather to a greater extent has a goal in establishing business connections, which undoubtedly has significant positive effects, primarily in the fields of economy, social life, environmental protection and cultural relations. There is a significant influence on the political aspects as well. This research will examine some of the basics of important issues related to the importance of cross-border cooperation and the European Committee of the Regions (CoR).

Key words: local and regional authorities, European Committee of the Regions, regional cooperation, border cooperation.